

Rytířství - etymologie

- Rytíř
  - Ritter – jezdec (něm.)
- Knight (angl.)
  - Knecht – služebník, vazal (něm.)
- Miles (lat.) – voják
- Chevalier (fr.)
  - Caballus – kůň (lat.)
- Rytíř je voják (válečník), šlechtic, jezdec

Rytířství - vznik

- Ve všech obdobích existovala skupina elitních válečníků
  - Bohatých
  - Bohatě placených (Bucellarius)
- Ve středověké Evropě od 11. století
  - Od 13. století rytíř = šlechtic

• [Tapiserie, 11. století](#)

en celui champ. Dont il
auant q'les grec qui te.
noient la cite d'antioche
fuert mit espouetes & re

abatiret les murs iusq's
as fudeines ne onq's puis
ne fu habitee cele cite. De
la se partiret & uindrent

Rytíři - Evropa

7 ctností (septem probitates):

- jízda na koni (equitare)
- plavání (natare)
- lukostřelba (sagitare)
- zápas (caestibus), šerm (certare)
- lov (aucupari)
- šach (scacis ludere)
- veršování (versificare)

Rytíři – samurajové, Japonsko

- Bunbu rjóó:
- Dvojí cesta – vzdělání v boji i kultuře

Rytířská výchova

- Od 7 let páže
- Od 14 let panoš
- Od 21 let rytíř (iniciace)

Praxe rytířů

- Boj, války
- Lov
- Rytířské turnaje:
  - Do 15. – 16. století bojový charakter
  - Fiktivní systém inscenovaných soubojů

Praxe rytířů - turnaje

- Buhurt (melee, od 9. – 10. století)
  - Skupinový boj s cílem porazit (zajmout) jiného rytíře
  - Ve skutečném prostředí, se skutečnou zbrojí
  - Sir William Marshal, 1146–1219)
- Tjost (od 14. 15. století)
  - Souboj dvou rytířů
- Kolba
- Karusel

Měšt'anská a lidová kultura

- Křesťanství : Ora et labora
(modli se a pracuj)
- Společenské vrstvy:
  - bellatores (ti, kteří válčí)
  - oratores (ti, kteří se modlí, duchovenstvo)
  - laboratores (ti, kteří pracují)

Sedm umění, ctností, snah

- Martianus Minneus Felix Capella (5. století) **Satira de nuptiis Philologiae at Mercurii**
- Petrus Alphonsi (12. – 13. století) **Dialectica clerici**
  - Quum **septem sint artes**, et **septem probitates**, et **septem industriae**; vellem ut haec mihi sicut se habent enumerares.
  - Hae sunt artes: **dialectica, arithmetica, geometria, physica, musica, astronomia, rethorica.**
  - Probitates vero hae sunt: **Equitare, natate, sagittare, cestibus, certare, aucupare, scacis ludere, versificari.**
  - Industriae sunt: **Ne sit vorax, potator, luxuriosus, violentus, mendax, avarus et de mala conversatione.**

Současná rytířská praxe

- Historický šerm
  - Snaží se o obnovení původních technik, postupů
  - Považujeme za bojové umění
- Scénický šerm
  - Umělecké ztvárnění boje
  - Divadlo, film, interaktivní představení
  - Šermíři jsou zde herci
- Dřevárny/LARP
  - Zábava a hra v přírodě, hra na hrdiny
  - Alternativa stolních her

Teorie japonských bojových umění

- Systematika japonských bojových umění
  - Stará bojová umění (kobudó)
  - Moderní bojová umění (šinbudó)
- Teoretická východiska
  - Vývoj
  - Zdroje
  - Trénink

Vývoj japonských bojových umění

- Zmínky o způsobech boje v mýtech (kiki), především poměřování sil (čikara kurabe)
  - Kodžiki (712)
    - Boj bohů (Takemikazuči a Takeminakata) – vítězství hodem
    - Meč jako jeden z mytických předmětů
  - Nihon šoki (720)
    - Boj hrdinů (Sukune a Kuehara) – vítězství kopem

Vývoj japonských bojových umění

- Boj se zbraněmi
  - Technologie výroby oceli a využití jízdy
    - Především lukostřelba, boj kopím, boj mečem
    - Po sjednocení Japonska (1603) vznik mnoha rjúha
- Boj beze zbraní
  - Především dovednost vojáků
    - Sumai (nativní způsob boje, také forma buke sumai)
    - Kumi uči (také forma joroi kumi uči)
    - Džúdžucu

Systematika japonských bojových umění

- Kobudó – stará, tradiční bojová umění
  - Kobudó, korjú, kobudžucu
  - Nositelem byl samuraj, příp. voják
- Šinbudó – nová, moderní bojová umění
  - Šinbudó, gendai budó
  - Nositelem může být kdokoliv
- Džucu vs dó (žádná přímá změna z jednoho na druhé zde historicky není doložitelná)

Kobudó

- Džúdžucu
- Kendžucu
- Sódžucu
- Naginatadžucu
- Kjúdžucu
- Bódžucu
- Hanbódžucu
- Šurikendžucu
- Torinawadžucu
- Džuttedžucu
- Nindžucu
- Suei džucu
- **Tradiční školy ale obvykle obsahovaly různé techniky (beze zbraní i se zbraněmi) a taktiky**

Džúdžucu *
—

Kendžucu * —

Bódžucu *
—

Sódžucu *

Naginatadžucu * *

Kjúdžucu *

Suei džucu *
_

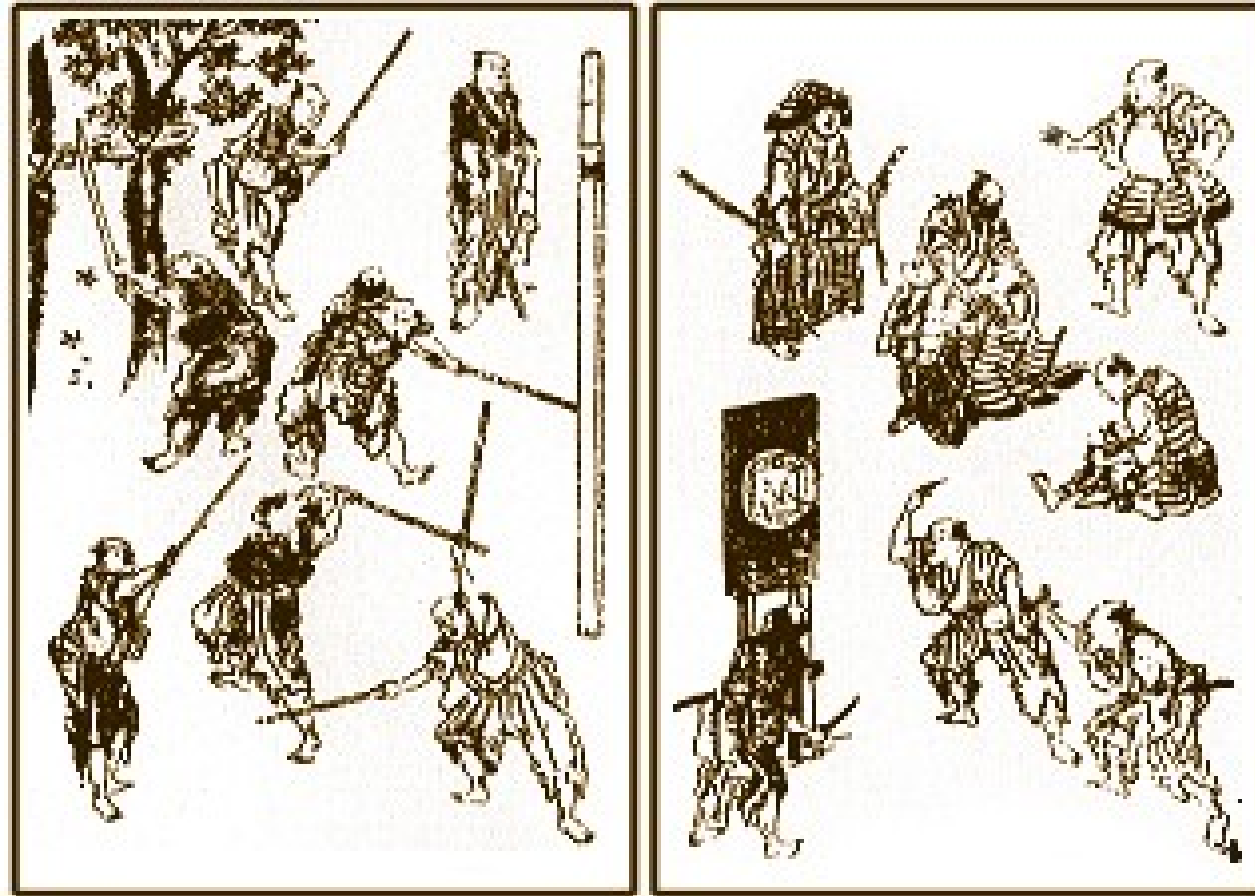
Bugei džúhappan

- ***Kendžucu*** (šerm)
- ***Battodžucu*** (tasení meče)
- ***Sódžucu*** (šerm kopím)
- ***Naginatadžucu*** (šerm halapartnou)
- ***Kjúdžucu*** (lukostřelba)
- ***Kjúbadžucu*** (lukostřelba z koně)
- ***Suidžucu*** (plavání)
- ***Bódžucu*** (šerm holí)
- ***Nagamono*** (šerm širokou halapartnou)
- ***Torimono Dógu*** (použití policejních zatýkacích zbraní)
- ***Kakuši bukidžucu*** (skryté zbraně)
- ***Džúdžucu*** (zejména neozbrojený boj)
- ***Šurikendžucu*** (vrhání malých zbraní)
- ***Hódžucu*** (střelba z palných zbraní)
- ***Džóhó kaišú*** (získávání informací)
- ***Čikudžó*** (opevňování)
- ***Angó*** (signalizace)
- ***Heihó*** (strategie a taktika)

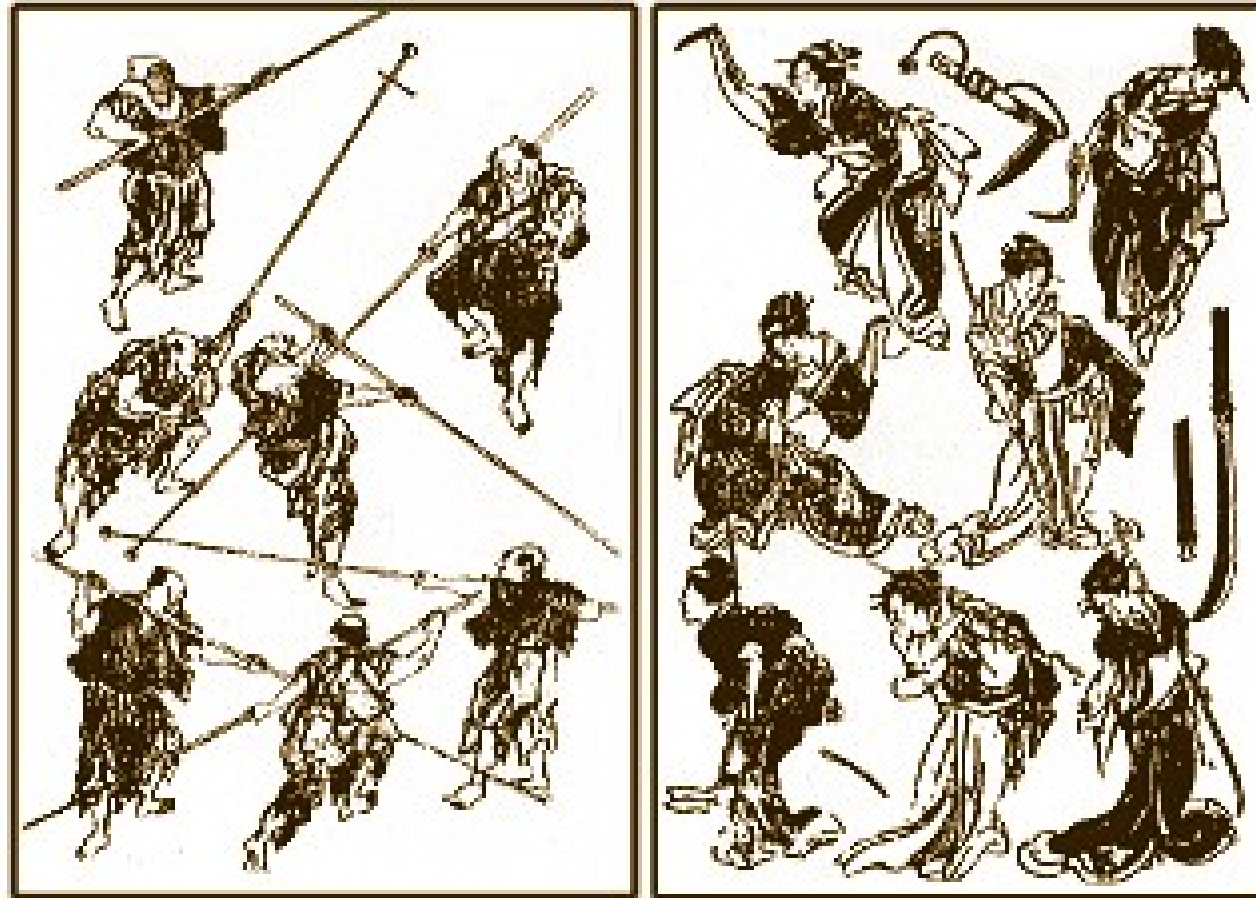
Bugei džúhappan

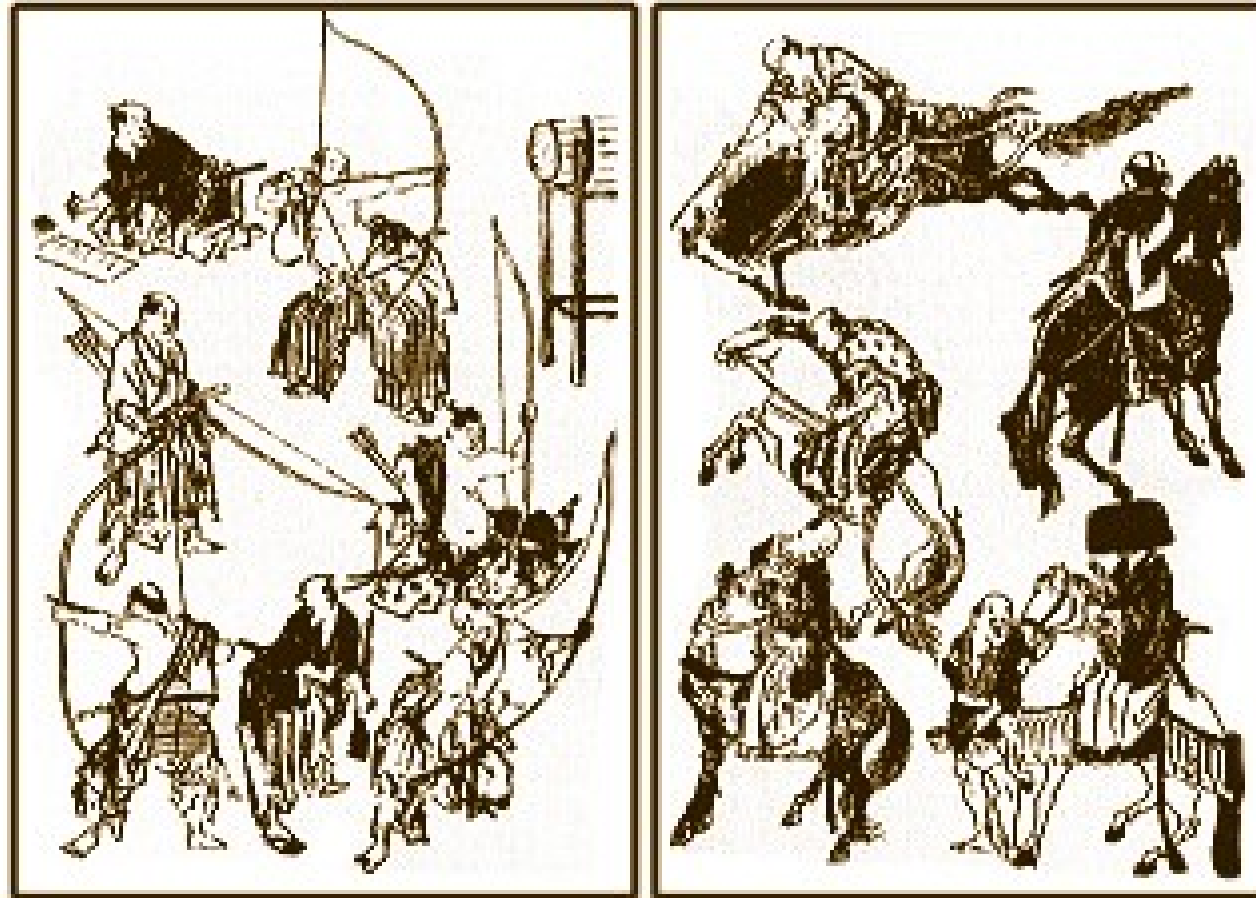
Bugei džúhappan

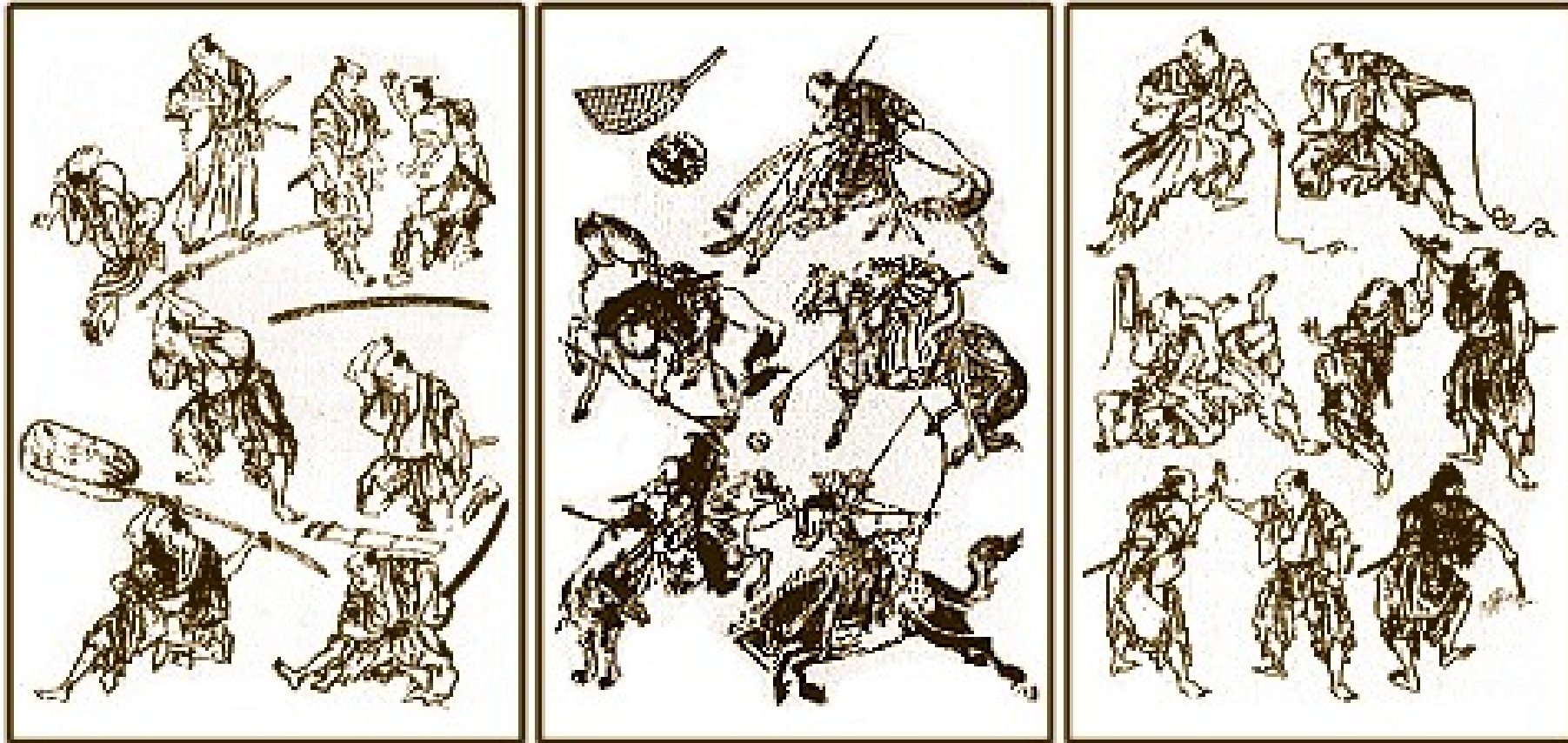
Bugei džúhappan

Bugei džúhappan

Bugei džúhappan

Džúdžucu

- Způsob obran a útoků beze zbraní, nebo s použitím malých zbraní proti jednomu, nebo více neozbrojeným, nebo ozbrojeným oponentům.
- Zbraně
  - Kobuki (malé zbraně)
  - Hibuki (skryté zbraně)

Kobudó

- Nositelem byl samuraj
  - Saburomono = „ten, který očekáva příkazy“
  - Vojenská elita, jezdec
  - Třída vznikla ke konci období Heian (794 -1185)
  - Povinná umění samurajů (roku bugei, 1650)
    - Kendžucu
    - Kjúdžucu
    - Badžucu
    - Sódžucu
    - Hódžucu
    - Džúdžucu

Kobudó – systém výuky a zkoušek

- Existence mnoha rjúha – škol
- Licencování prostřednictvím menkjó – soupisu dosažených technik
- Menkjó kaiden – licence o úplném předání rjúha
- Vzdělávací systém
  - Šóden (začátečnická úroveň)
  - Čúden (pokročilá úroveň)
  - Okuden (mistrovská úroveň)

Kobudó – sociální struktura

- Charakteristiky sociálních interakcí
  - Pevná formální struktura
  - Převaha vertikálních interakcí
  - Dlouhodobé (celoživotní) trvání
  - Princip seniority (čójó no džo)
  - Princip participace
  - Iniciativa přicházející sezdola
  - Preference neformálních vztahů

Kobudó – sociální struktura

- Sóke – „hlava rodu“, hlavní představitel školy, obvykle i vedoucí učitel, titul je obvykle dědičný
- Šihanke – vedoucí učitel (v případě, že učitelem není sóke)
- Šihan – „jdoucí příkladem“, učitel učitelů, mistr
- Sensei - učitel

Kobudó – sociální struktura

- Učideši - vnitřní žák
- Sotodeši - vnější žák

- Seipai - starší žák
- Kohai – mladší žák

Bojová umění z hlediska kultury

Na příkladu
japonské kultury a
japonských
bojových uměních

Otázky v bojových uměních (i jinde)

- co je dobré (etika)
- co je krásné (estetika)
- čemu můžeme věřit (víra)

Etika

- Z řeckého ethos: zvyk, obyčej, mrav
- Teorie morálky, zkoumá:
  - Morálku (tj. konkrétní pravidla)
  - Morálně relevantní jednání
  - Normy
- V bojových uměních
  - Historický kontext (vojenská pravidla, dril, ...)
  - Aktuální kontext (bezpečnost, sebeovládání)

Etika

7 ctností budó

čínský konfuciánský spis O pěti ctnostech:

Velkorysost

Spravedlivost

Náležité chování

Moudrost

dobrá víra

Etika

7 ctností budó

Další ctnosti ovlivněné konfucianizmem:

Pokora

Pravdivost

Srdce/duch

Úcta

Loajalita

Etika

7 ctností budó

Další ctnosti ovlivněné budhizmem

Soucit

Dobromyslnost

Etika

Bojová umění byla vojenskými systémy

- etiketa (předepsané formy chování)
- disciplína
- příslušnost ke skupině

Estetika

- Z řeckého aisthetikos: vnímavost, cit (pro krásu)
- Zabývá se
  - Krásnem
  - Působením krásna na člověka
  - Lidským vnímáním umění i přírody

Estetika

sabi - opuštěnost, patina věku, stáří;

wabi - všednost, zdrženlivost, skromnost;

šibui - přirozenost, elegance, harmonie;

júgen - odmlka, náznak a podtext;

iki - jednoduchost a kvalita

Estetika

sui – umění užívat života bez svázanosti s těmito požitky;

aware - prázdné místo, zastavený pohyb s potencí zvuku, farby, tvaru, pohybu a podobně;

fúrjú - schopnost plynulé intuitivní tvorby,

mudžó - prchavost a pomínutelnost,

karumi - nenásilná inspirativní lehkost.

Estetika

- obliba jednoduchosti a snaha o skryté vyjádření významu
- napodobování přírody
- Inspirace čínskou kulturou, její transformace

Víra

- Přesvědčení, že něco je určitě pravda (epistemologický význam)
- Důvěra v instituci, osobu, nauku (náboženský a psychologický význam)

Víra

Konfucianizmus:

Jednota jin-jang (in-jó hifumi)

Pojem tao (jap. dó)

Neokonfucianizmus:

Tzv. „energie“ ki (čínsky čchi)

Víra

Šintó:

Původní japonské animistické představy

Duchové, božství kami jsou přítomny ve všech věcech

Zemřelý člověk se sám stává bohem

Nemá kánonickou knihu, mytologie je částečně sepsaná v Kodžiki

Víra

Budhismus:

Různé formy, stálá inspirace z kontinentu

Zenový budhismus (čínsky čchan):

Očista misogi (pojem ze šintó) – satori, kenšó

Vhled do vlastní podstaty (leštění zrcadla)

Náboženství a bojová umění

- Šaolinské kungfu ([video](#)); Bodidharma, buddhismus
- Šorindži kempo ([video](#)); buddhismus
- Won hwa do ([video](#)); Moon, Církev sjednocení)
- Systema (křesťanství), africká bojová umění (animistická náboženství), gatka (sikhismus)